Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych

Opis metodologiczny

Obliczany jest w oparciu o wyniki:

- badania cen towarów i usług konsumpcyjnych na rynku detalicznym,

- badania budżetów gospodarstw domowych, dostarczającego danych o przeciętnych wydatkach na towary i usługi konsumpcyjne; dane te wykorzystywane są do opracowania systemu wag.

Przy obliczaniu wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych stosowana jest Klasyfikacja Spożycia Indywidualnego według Celu, zaadaptowana na potrzeby Zharmonizowanych Wskaźników Cen Konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

Wskaźnik cen reprezentanta w rejonie badania cen wynika z odniesienia jego średniej ceny miesięcznej do średniej ceny z okresu bazowego. Ogólnopolski wskaźnik cen reprezentanta objętego notowaniami obliczany jest jako średnia geometryczna wskaźników cen ze wszystkich rejonów. Na podstawie wskaźników cen reprezentantów objętych badaniem cen w danej grupie, stosując średnią geometryczną, opracowuje się wskaźniki cen grup towarów i usług konsumpcyjnych na najniższym szczeblu agregacji systemu wag. Wykorzystuje się je następnie, przy zastosowaniu systemu wag, do obliczania wskaźników wyższych szczebli agregacji, aż do wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem. Wskaźnik cen obliczany jest według formuły Laspeyres'a, przy zastosowaniu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych wykorzystywane są m.in. następująco:

- za kwartał - do celów określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

- za wrzesień w stosunku do września 2005 r. – do celów określonych w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,

- za I półrocze w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku – do celów określonych w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych,

- za 3 pierwsze kwartały roku w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku - do celów określonych w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych,

- za rok w stosunku do roku poprzedniego - do celów określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Metodologia obliczania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych zgodna jest z wymogami prawa europejskiego.

Pojęcia związane:

- Budżet gospodarstwa domowego
- Cena detaliczna
- Ceny towarów i usług konsumpcyjnych
- Punkt notowań cen
- Rejon badania cen
- Reprezentant wyrobów lub usług

Miejsca, formy i terminy ogłaszania (z uwzględnieniem częstotliwości)

- Dziennik Urzędowy RP "Monitor Polski" - komunikat Prezesa GUS - do 31 stycznia każdego roku (średnioroczny) - Podstawa prawna[1]
- Dziennik Urzędowy RP "Monitor Polski" - komunikat Prezesa GUS - do 20 dni po upływie pierwszego półrocza - Podstawa prawna[2]
- Dziennik Urzędowy RP "Monitor Polski" - komunikat Prezesa GUS - do 15 października każdego roku (za pierwsze trzy kwartały w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego) - Podstawa prawna[3]
- Dziennik Urzędowy RP "Monitor Polski" - komunikat Prezesa GUS - do 20 dni po każdym kwartale (za poprzedni kwartał) - Podstawa prawna[4]
- Dziennik Urzędowy RP "Monitor Polski" -komunikat Prezesa GUS - do 20 kwietnia i do 20 października każdego roku (za ostatnie 72 miesiące tj. marzec/wrzesień danego roku w stosunku do marca/września sprzed 6 lat) - Podstawa prawna[6]

Osoba udzielająca wyjaśnień metodologicznych
Bartosz Kunowski
e-mail B.Kunowski@stat.gov.pl
GUS – Departament Cen i Usług

[1]Akty prawne

- na mocy których ogłaszany jest wskaźnik

- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm.) - na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 1 lit. a

- odwołujące się do wskaźnika

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2021 poz. 1119, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2020 r. poz. 2159)
- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 poz. 1722, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251)
- ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2024 r. poz. 281)
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757)
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725)

- ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1970, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773)
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146)
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512)
- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r. poz. 1361, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz. U. 2018 poz. 1293, z późn. zm.)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz. U. 2004 nr 181 poz. 1872, z późn. zm.)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie korzystania z informacji geologicznej za wynagrodzeniem (Dz. U. 2011 nr 292 poz. 1724, z późn. zm.)
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 168)

[2]Akty prawne

- na mocy których ogłaszany jest wskaźnik

- ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 70, z późn. zm.) - na podstawie art. 20 ust. 3

- odwołujące się do wskaźnika

- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. 2022 poz. 147, z późn. zm.)

[3]Akty prawne

- na mocy których ogłaszany jest wskaźnik

ustawa z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1774) - na podstawie art. 7 ust. 2d

- odwołujące się do wskaźnika

ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1105)
ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1993)
ustawa z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. 2022 poz. 659, z późn. zm.)

ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, z późn. zm.)

[4]Akty prawne

- na mocy których ogłaszany jest wskaźnik

ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm.) - na podstawie art. 25 ust. 11

- odwołujące się do wskaźnika

ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 395)

ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o zasadach realizacji przedpłat na samochody osobowe (Dz. U. 1996 nr 156 poz. 776, z późn. zm.)

ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. 2022 poz. 479, z późn. zm.)

[6]Akty prawne

- na mocy których ogłaszany jest wskaźnik

ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1113) - na podstawie art. 181a ust. 2